

Sygn. akt I C 7/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Świerad

Protokolant: Martyna Miczek

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2018 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. N. (1)

przeciwko (...) SA V. (...) z/s w W.

o zapłatę, rentę, ustalenie

I. Zasądza od strony pozwanej (...) SA V. (...) z/s w W. na rzecz powódki A. N. (1) kwotę 213.074,28 zł (dwieście trzynaście tysięcy siedemdziesiąt cztery złote i dwadzieścia osiem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22.03.2017 roku do dnia zapłaty,

II. Ustala odpowiedzialność strony pozwanej (...) SA V. (...) z/s w W. w stosunku do powódki A. N. (1) na przyszłość za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 19.11.2013 roku,

III. W pozostałym zakresie powództwo oddala,

IV. Nakazuje ściągnąć od strony pozwanej (...) SA V. (...) z/s w W. na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 20.726,38 zł (dwadzieścia tysięcy siedemset dwadzieścia sześć i trzydzieści osiem groszy) z tytułu kosztów postępowania,

V. Zasądza od strony pozwanej (...) SA V. (...) z/s w W. na rzecz powódki A. N. (1) kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania,

VI. Pozostałe koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

SSO Monika Świerad

Sygn. akt IC 7/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 września 2018r.

Powódka A. N. (1) domagała się zasądzenia od strony pozwanej (...) SA V. (...) z siedzibą w W. kwot: - 150 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę jaką doznała wskutek wypadku samochodowego, który miał miejsce w dniu 19.11.2013r.

- 100 000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę jaką powódka doznała wskutek śmierci najbliższych członków rodziny, tj. dziadków J. i H. Ł. (1) w w/w wypadku samochodowym

- 3 334,68zł. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania (532,93 zł tytułem kosztów przejazdu do szpitala, na konsultacje i badania, 2.291,75 zł na zakup leków i koszty wizyt lekarskich, 510 zł za rzeczy zniszczone w wypadku),

- 1.350zł. płatnej do 10-tego każdego miesiąca, poczynając od miesiąca stycznia 2016r. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w zapłacie tytułem renty z powodu całkowitej utraty zdolności do pracy.

Ponadto domagała się ustalenia, że pozwany będzie odpowiedzialny za dalsze szkody doznane przez powódkę, które mogą ujawnić się w przyszłości jako następstwa wypadku oraz zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podała, że w dniu 19.11.2013r. wracała wraz z dziadkami J. Ł. (1) i H. Ł. (1), a także kierującym pojazdem marki D. (...) nr rej. (...) wujkiem P. Ł. z K., z wizyty kardiologicznej w Szpitalu (...), w którym dziadkowie powódki mieli wykonywane kontrolne badania lekarskie. Około godz. 10.50 w miejscowości L., na trasie K. – Z., na drodze krajowej nr (...) doszło do wypadku samochodowego, wskutek którego dziadkowie powódki oraz wujek zginęli, a powódka w stanie ciężkim została przetransportowana śmigłowcem lotniczego Pogotowia (...) do Kliniki (...) i obrażeń Wielonarządowych (...) Szpitala (...) w K.. W związku z wypadkiem Prokuratura Rejonowa w Myślenicach prowadziła postępowanie przygotowawcze, które zakończyło się postanowieniem z dnia 30.05.2014r. o umorzeniu śledztwa wobec śmierci sprawcy. Za sprawcę wypadku uznano wujka powódki P. Ł., który z niewyjaśnionych przyczyn zjechał na przeciwległy pas ruchu, w wyniku czego doprowadził do czołowego zderzenia z nadjeżdżającym z przeciwka zespołem pojazdów m-ki I. z naczepą K. kierowanym przez G. Y. narodowości rosyjskiej. Samochód marki D. (...) nr rej. (...), stanowiący własność dziadka powódki J. Ł. (1), który w dniu wypadku prowadził P. Ł., w chwili zdarzenia był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...).

Na skutek wypadku powódka doznała obrażeń ciała w postaci: urazu głowy, stłuczenia mózgu, obustronnej odmy opłucnowej, stłuczenia płuc, urazowego uszkodzenia (rozerwania) przepony po stronie lewej, z krwawieniem do jamy otrzewnowej, złamania żeber 6-11 po stronie lewej, rany klutej klatki piersiowej po stronie lewej, zwichnięcia stawu biodrowego lewego, złamania kręgu lędźwiowego. U powódki zdiagnozowano także zbieżne porażenie zeza obu oczu. Po przywiezieniu powódki do (...) z uwagi na krwotok do jamy otrzewnowej wykonano w trybie pilnym zabieg operacyjny polegający na usunięciu pękniętej śledziony oraz zaopatrzenia oderwanego przyczepu lędźwiowego przepony. Następnie powódka w stanie ciężkim przebywała na Oddziale Intensywnej Terapii przez 11 dni (od 19.11 do 1.12.2013r.) z powodu niestabilności układu krążenia. Od 19 do 26.11 była utrzymywana w stanie śpiączki farmakologicznej. U powódki zdiagnozowano opadanie powieki górnej prawej. Prawa gałka oczna ustawiona jest w stanie zbieżnym (+ 30 stopni), ograniczone jest odwodzenie obu oczu, ograniczony ruch powieką w górę i w dół, występuje podwójne widzenie w całym polu spojrzenia. Po uzyskaniu poprawy stanu zdrowia, powódka została przewieziona na Oddział Chirurgii Ogólnej i Obrażeń Wielonarządowych, gdzie przebywała do 6.12.2013r. W czasie pobytu w szpitalu zdiagnozowano u powódki pourazowe porażenie między jądrowe tzw. Zespół Webino. Powódka została wypisana ze szpitala z zaleceniem chodzenia z pełnym obciążeniem o balkoniku na szerokiej podstawie oraz z zaleceniem zakazu przywodzenia (kurczenia mięśnia przywodziciela) przez 4 tygodnie. Zalecono jej kontrolę endokrynologiczną z uwagi na zmiany ogniskowe płatów tarczycy. Nadto zalecono kontrolę w poradni hematologicznej, neurologicznej i okulistycznej oraz ortopedycznej. Na skutek wypadku powódka utraciła śledzionę, czego następstwem jest konieczność stosowania diety oraz ryzyko występowania zakażeń. Do chwili obecnej powódka uskarża się na podwójne widzenie, co uniemożliwia jej normalne, samodzielne funkcjonowanie. Przez pierwsze dni po wyjściu ze szpitala powódka zdana była całkowicie na pomoc osób trzecich (męża i matki) przy wykonywaniu nawet prostych czynności życia codziennego, takich jak: mycie, ubieranie, korzystanie z toalety, przygotowywanie posiłków. Nie mogła sprawować opieki nad swoimi dziećmi, którymi do tej pory opiekowała się na co dzień. Dodatkowo cierpiała z powodu śmierci dziadków, z którymi mieszkała i z którymi była związana oraz śmierci wujka. Wszystko to sprawiło,

że powódka z osoby pogodnej i pełnej energii stała się osobą zamkniętą w sobie, płacziwą, skłonną do depresji. Mimo upływu czasu powódce trudno jest się pogodzić ze swoim stanem zdrowia, a zwłaszcza kłopotami ze wzrokiem oraz stanami depresyjnymi, które od chwili wypadku towarzyszą powódce. W opiece nad dziećmi powódka zmuszona jest korzystać z pomocy matki, męża oraz sąsiadek, które dowożą oraz przywożą dzieci powódki ze szkoły oraz gdy przebywa na wizytach kontrolnych. Powódka korzysta z pomocy osób trzecich przy zakupach, przenoszeniu cięższych przedmiotów. Od czasu wypadku jest rozkojarzona, ciężko się jej skupić na rozmowie i zapamiętać jej szczegóły. Powódka odczuwa silne bóle kręgosłupa, brzucha oraz głowy, ma ograniczoną zdolność ruchową. Jazda samochodem nawet jako pasażerka wywołuje u powódki ogromny stres i lęk. Unika wychodzenia z domu, stała się osobą zamkniętą w sobie, apatyczną, płacziwą, skłonną do depresji. Nie akceptuje u siebie zamkniętego oka, zeza, blizny na brzuchu o długości 26 cm i szerokości 1,5 cm, a także mniejszych blizn pod lewą i prawa pachą, które powodują, że powódka czuje się nieatrakcyjna, wstydzi się rozebrać nawet przed swoim mężem. Dodatkowo blizna na brzuchu sprawia powódce ból, ilekroć próbuje położyć się na brzuchu. Powódka obawia się kontaktów intymnych z mężem i unika z nim współżycia. Do największych skutków wypadku powódka zalicza problem z oczami w postaci niedowładu lewej powieki, podwójne widzenie, porażenie nerwu wzrokowego, zeza. Jest w trakcie leczenia wzroku, została skierowana na serię zabiegów ostrzykiwania lewej powieki toksyną otulinową. Zabiegi te są niezbędne aby wzmocnić mięśnie oczu powódki, które ulegają stopniowemu zanikowi. Powódka oczekuje na zabieg operacyjny korekcji wzroku. Po każdym zastrzyku powódka zmuszona jest przez co najmniej okres 1 tygodnia odpoczywać, unikać nadmiernego wysiłku fizycznego, podnoszenia cięższych przedmiotów, schylania się itp. W przeciwnym wypadku powódce grozi krwotok z oczu. Przed wypadkiem powódka odpoczywała czytając książki lub oglądając telewizję. W chwili obecnej taki sposób spędzania czasu nie jest zalecany przez lekarzy z uwagi na nadmierne obciążenie oka. Powódka została uznana za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym oraz osobę niezdolną do pracy. Z uwagi na przeżytą traumę ma problem ze snem. Korzysta z pomocy psychologa. Cierpi na zespół stresu pourazowego, zaburzenia depresyjne oraz lękowe. Jest zmęczona sytuacją związaną z niepełnosprawnością i brakiem perspektyw na odzyskanie pełnej sprawności i możliwościami znalezienia pracy, a także normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Marzyła aby zostać kosmetyczką. Od 2012r. intensywnie szukała pracy, uczestniczyła w projekcie realizowanym przez (...) w R. W. „Nowy zawód – nowa perspektywa – lepsze jutro” oraz w treningu kompetencji społecznych prowadzonych przez doradcę zawodowego. Powódka obwinia się, że nie poświęca dostatecznej uwagi dzieciom, które leczą się laryngologicznie. Wypadek powódki negatywnie odbił się na psychice dzieci. Córka często budzi się i sprawdza czy powódka jest w domu i nic się jej nie grozi. Kiedy wyjeżdża z domu denerwuje się, jest płacziwa. Powódka przeżyła, że syn został odroczony z I klasy z powodu niewyraźnej mowy. Często w rozmowach wspomina on wypadek matki. Często przed wypadkiem jeździli na wycieczki, do zoo, chodzili na spacer. Po wypadku powódka unika tych wyjazdów z uwagi na lęk jaki odczuwa przed jazdą samochodem. Nie może także wyjechać z dziećmi nad morze. Wstydzi się także odsłonić ciało na plaży. Ma przekonanie, że nie jest 100% kobietą. Przed wypadkiem dbała o siebie, chodziła regularnie do fryzjera, kosmetyczki. W chwili obecnej przestało mieć to jakiegokolwiek znaczenie. Ponadto odczuwa bóle głowy. Powódka od 2004r. kiedy wyszła za mąż mieszkała wspólnie z rodzicami i dziadkami. Nie podjęła pracy zawodowej. Poświęciła się wychowywaniu dzieci i prowadzeniu domu. Była bardzo zżyta z dziadkami. Od 2012 r., od śmierci ojca przejęła wszelkie obowiązki związane z opieką nad dziadkami, zawoziła ich na badania, towarzyszyła podczas wizyt lekarskich, robiła dla nich zakupy, wykonywała wszelkie prace porządkowe, związane z prowadzeniem domu oraz przygotowaniem posiłków. Po śmierci ojca powódki, babcia powódki H. Ł. (1) cierpiała na depresję. Ulgę odczuwała podczas rozmowy z członkami najbliższej rodziny, przede wszystkim powódką. Powódka pomagała także dziadkom w czynnościach higienicznych oraz rehabilitacji. W zamian za opiekę i pomoc powódki dziadkowie wspierali ją finansowo drobnymi kwotami oraz finansując leczenie dzieci. Sfinansowali także powódce kurs prawa jazdy. Powódka nie partycypowała w kosztach utrzymania domu. Powódka nie potrafi sobie poradzić ze stratą dziadków, ich śmierć odcisnęła na psychice powódki nieodwracalne piętno. Powódka odczuwa smutek i żal gdy dzieci pytają o dziadków. Podała że łączna kwota 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia odzwierciedla negatywne przeżycia i skutki wypadku i nie stanowi kwoty nadmiernie wygórowanej. Pod pojęciem bólu należy uwzględnić także ból fizyczny, traumatyczne przeżycia niszczące psychikę poszkodowanego ze względu na przeżywanie przez niego dramatu związanego z utratą dla niego osób najbliższych. W następstwie wypadku u powódki doszło w znacznym stopniu do pogorszenia jej stopy życiowej. Poności wydatki związane z drogimi konsultacjami lekarskimi, dojazdami, zastrzykami. Powódka przedstawiła także zestawienie wydatków na które składają się koszty dojazdów na łączną kwotę 532,93 zł oraz

zestawienie pozostałych wydatków poniesionych na leczenie, w tym konsultacje, zakup leków, usług medycznych oraz badań na łączną kwotę 2291,75 zł. Ponadto dodała, że w wyniku wypadku uległa zniszczeniu odzież na łączną kwotę 510 zł w tym płaszcz 250 zł, bluzka 70 zł, spodnie 100 zł, buty 90 zł. Podstawą żądania renty której domaga się powódka jest całkowita lub częściowa utrata zdolności do pracy zarobkowej, jeżeli zwiększyły się potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość. Powódka jest osobą całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej. Zawsze chciała być kosmetyczką, przed wypadkiem podjęła starania w celu znalezienia pracy, uczestniczyła w projekcie realizowanym przez (...) oraz w treningu kompetencji społecznych. Przyznanie renty z powodu utraty możliwości zarobkowych nie jest uzależnione od tego czy przed wystąpieniem zdarzenia poszkodowany pracował zarobkowo i czy osiągał z tego tytułu jakieś dochody. Istotnym jest, że był w stanie taką pracę wykonywać. Zasądzenia renty może zatem domagać się osoba bezrobotna ile istniejące warunki na rynku pracy uzasadniają z dostatecznym prawdopodobieństwem przypuszczenie, że zdołałby uzyskać zatrudnienie gdyby podjęła zmierzające w tym kierunku działania. Wskutek wypadku oraz doznanych obrażeń, a przede wszystkim niedowładu oczu prawdopodobieństwo znalezienia przez powódkę pracy w zawodzie kosmetyczki uległo radykalnemu obniżeniu. Powódka w chwili obecnej nie ma żadnego dochodu, utrzymuje się z pracy zarobkowej męża J. N.. Mając na względzie niepoprawne rokowania powódki związane z jej wzrokiem oraz czekającą ją operację uzasadnionym jest ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość (k.1-16).

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania (k. 153). Nie uznała swojej odpowiedzialności co do zasady. Podniosła zarzut przyczynienia się do powstałej szkody przez powódkę. Ustosunkowując się do roszczenia powódki tytułem zadośćuczynienia podniosła, że z uwagi na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia nie może ono stanowić źródła wzbogacenia przez powódkę. Roszczenie wywiedzione w niniejszej sprawie przez powódkę tytułem zadośćuczynienia na kwotę 150.000 zł ponad wszelką wątpliwość jest żądaniem wygórowanym. Niezależnie od faktu, iż pozwana podnosi brak zasady dla przyjęcia odpowiedzialności po stronie pozwanej, co z kolei stanowi samoistną przesłankę oddalenia powództwa w całości, z ostrożności procesowej podała, iż żądanie zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 150000 zł należy uznać za dalece niewspółmierne z zakresem obrażeń odniesionych przez powódkę w wyniku przedmiotowego wypadku. Przedstawione w pozwie okoliczności w żaden sposób nie uzasadniają wysokości zgłoszonego w tym zakresie żądania, tym bardziej, iż powódka nie wykazała jaki ewentualnie wpływ miało opisywane zdarzenie na stan jej zdrowia. Odnosząc się do zadośćuczynienia żadanego przez powódkę za krzywdę jaką powódka doznała wskutek śmierci najbliższych członków rodziny pozwana podniosła, iż także nie zasługuje ono na uwzględnienie albowiem powódka nie wykazała charakteru więzi łączącej jej ze zmarłymi dziadkami pozwalającej na uznanie strony powodowej za osobę najbliższą zmarłemu uprawnioną do otrzymania zadośćuczynienia w związku z ich śmiercią. Nie wykazała w żaden sposób relacji łączącej ją z dziadkami i poza ogólnikowymi stwierdzeniami dotyczącymi charakteru więzi rodzinnych nie wykazała by rzeczywiście istniały one pomiędzy powódką a dziadkami. Samo powoływanie się na istnienie więzi pokrewieństwa jest natomiast niewystarczające. Powódka nie wykazała, by rzeczywiście doznała cierpień, które opisuje w pozwie. Ograniczyła się do przywołania teoretycznych wywodów odnoszących się do roszczenia. Pozew jest nieskonkretyzowany i ogólnikowy. Opiera się na powierzchownych twierdzeniach bez wskazania konkretnych przykładów. Powódka powinna wskazać i opisać zakres cierpień które rzutowałyby na wysokość wypłaconego zadośćuczynienia. Powinna także wykazać trwałość i intensywność, a także treść łączącej powódkę z dziadkami relacji. Kwota dochodzonego zadośćuczynienia za krzywdę jaką powódka doznała wskutek śmierci dziadków jawi się jako wysoce wygórowana oraz nieadekwatna do okoliczności przedmiotowej sprawy i do osoby pokrzywdzonej. Niewątpliwie śmierć dziadków przyniosła powódce ujemne doznania psychiczne. Niemniej od chwili śmierci minęło już ponad 2 lata, co w istotny sposób wpływa na osłabienie ujemnych doznań związanych ze śmiercią osoby bliskiej. Odnosząc się do roszczenia odszkodowawczego pozwana wskazała iż nie znalazła podstaw do wypłaty odszkodowania z tych tytułów. Powódka w żaden sposób nie wykazała, iż nie mogła skorzystać z bezpłatnych umów medycznych realizowanych w ramach umowy z NFZ, a w szczególności nie udokumentowała iż podjęła starania mające na celu uzyskanie nieodpłatnej pomocy lekarskiej jeżeli taka konieczność zaistniała. Nieuzasadnione korzystanie z usług prywatnej służby zdrowia wykracza poza normalne następstwa szkody i stanowi nieuzasadnione powiększenie jej rozmiaru. Poza tym powódka nie wykazała aby zabiegi, konsultacje były związane w jakikolwiek sposób z obrażeniami, które według swych twierdzeń powódka poniosła na skutek zdarzenia mającego miejsce w dniu 19 listopada 2013 r. –

pozwana zaś okoliczności te kwestionuje. Nie wykazała także wysokości poniesionych kosztów związanych z dojazdami oraz zniszczonej w wypadku rzeczy, nie przedłożyła stosownej oraz niezbędnej dokumentacji w tym celu. W sposób dowolny przyjęła kwoty których domaga się z tego tytułu, poza tym ustaliła je na znacznie zawyżonym poziomie. W dalszej kolejności pozwana podniosła, że żądanie renty w kwocie 1350 zł z tytułu całkowitej niezdolności do pracy także nie zasługuje na uwzględnienie. Powódka nie wykazała, ani nie udowodniła zasadności niniejszego roszczenia. Nie przedłożyła dokumentacji gdzie pracowała przed zdarzeniem, na jakim stanowisku i z jakim miesięcznym wynagrodzeniem. Nie wykazała zatem, że poniosła konkretną materialną szkodę z racji zmniejszenia się jej widoków na przyszłość. Brak jest także podstaw do ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej za mogące ujawnić się w przyszłości w stosunku do powódki szkody wynikające z wypadku drogowego z dnia 16 października 2012 r. Ponadto zadośćuczynienia jest możliwe jedynie w postaci jednorazowego świadczenia i w konsekwencji nawet trwałość cierpień powódki nie uzasadnia zasądzenia na jej rzecz powtórnego świadczenia z tego tytułu (k.153-162).

Na rozprawie w dniu 14 września 2018r. powódka sprecyzowała, że dochodzi od strony pozwanej tytułem zadośćuczynienia za śmierć dziadków kwoty 100.000zł. – tj. po 50.000zł. za śmierć babci i po 50.000 zł. za śmierć dziadka. (k. 567)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 listopada 2013 r. powódka A. N. (1) wraz z dziadkami J. Ł. (1) i H. Ł. (2), a także kierującym pojazdem marki D. (...) nr rej. (...) wujkiem P. Ł. wracała z K., z wizyty kardiologicznej w Szpitalu (...), w którym dziadkowie powódki mieli wykonywane kontrolne badania lekarskie. Około godz. 10.50 w miejscowości L., na trasie K. – Z., na drodze krajowej nr (...) doszło do wypadku samochodowego. Samochód osobowy marki D., którym kierował P. Ł. na łuku drogi w prawo zjechał na lewą połowę jezdni, a następnie podczas powrotu na prawą połowę jezdni zderzył się z jadącym z przeciwka (...) o nr rej. (...) (rejestracja rosyjska, rok produkcji 2006), którym kierował I. G.. Z samochodem I. była połączona przyczepa (...) 18 (...) o nr rej. (...) (rok produkcji 2006). W chwili zderzenia samochód I. był w początkowej fazie obronnego zjazdu na lewą połowę jezdni.

Przyczyną wypadku był błąd popełniony przez P. Ł., który spowodował zjazd samochodu D. na lewą połowę jezdni, a powinien prowadzić samochód prawą częścią jezdni. Kierowca samochodu marki I. nie przyczynił się do zaistnienia wypadku albo jego skutków. W szczególności nie spóźnił się z podjęciem decyzji o hamowaniu w stosunku do chwili powstania sytuacji zagrożenia i przed zdarzeniem zmniejszył prędkość zespołu pojazdów z 60 km/h do 27 km/h. W sytuacji kolizyjnej wywołanej przez kierowcę samochodu D. P. Ł. brak jest podstaw do negatywnej oceny postępowania I. G. w związku z podjętym manewrem obronnym skrętu w lewo. Gdyby I. G. nie wykonał obronnego skrętu w lewo, wówczas prawdopodobnie i tak doszłoby do zderzenia pojazdów lecz z mniejszym pokryciem. Należałoby się wówczas spodziewać zerwania lewego boku samochodu D.. Osoby siedzące w samochodzie po lewej stronie byłyby w większym stopniu narażone na doznanie obrażeń w stosunku do osób siedzących po prawej stronie samochodu.

Stan techniczny pojazdów nie miał wpływu na powstanie i przebieg wypadku.

U kierującego samochodem D. P. Ł. w wyniku dokonanych badań chemiczno – toksykologicznych nie wykryto znanych trucizn organicznych, w tym leków, narkotyków.

Kierujący samochodem D. (...) P. Ł. i zespołem pojazdów I. z naczepą K. G. byli trzeźwi.

(dowód: protokół k. 11, opinia KWP w K. k. 101, sprawozdanie biegłego ds. samochodowych i kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków inż. T. K. k. 74 – 96, sprawozdanie sądowo – lekarskie UJ CM w K. k. 159 – 161, opinia biegłego w zakresie kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków drogowych i ruchu drogowego mgr inż. P. W. k. 248 - 276 - akt Prokuratury Rejonowej w Myślenicach do sygn. akt Ds.414/14, opinia biegłego z zakresu kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki samochodowej A. R. k. 265 - 286)

Postanowieniem z dnia 21 maja 2014 r. umorzono śledztwo w sprawie nieumyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym i spowodowania wypadku drogowego w dniu 19 listopada 2013 r w L., w którym: J. Ł. (1) doznał

obrażeń ciała w postaci: rozsianych otarć naskórka i pobiegnięć krwawych oraz ran tłuczonych i szarpanych, złamania kręgosłupa, mostka i żeber oraz uda lewego, krwiaka podpajęczynówkowego, rozerwania częściowego pnia mózgu, krwi w jamach opłucnych, stłuczenia płuc – skutkujących jego śmiercią, H. Ł. (1) doznała obrażeń ciała w postaci: ran tłuczonych głowy, otarć i pobiegnięć krwawych na głowie, tułowi i kończynach, licznych złamań twarzoczaszki, stłuczenia płuc, złamania mostka, lewego obojczyka, lewej kości ramiennej, miednicy, prawej kości udowej, obydwu kości piszczelowych i strzałkowych skutkujących jej śmiercią, P. Ł. doznał obrażeń ciała w postaci rozsianych otarć naskórka i pobiegnięć krwawych oraz ran tłuczonych, licznych złamań kości w obrębie klatki piersiowej i kończyn, krwi w jamach opłucnych i w jamie otrzewnej, stłuczenia płuc, stłuczenia serca, pęknięcia wątroby – skutkujących jego śmiercią, A. N. (1) doznała obrażeń ciała w postaci: urazu głowy, drobnych ognisk stłuczenia mózgu, obustronnej odmy opłucnowej, stłuczenia płuc, urazowego uszkodzenia – rozerwania przepony po stronie lewej, uszkodzenia – rozwałkowania śledziony z krwawieniem do jamy otrzewnowej, złamania żeber 6-11 po stronie lewej, rany kłutej klatki piersiowej po stronie lewej, zwichnięcia stawu biodrowego lewego, złamania kręgu lędźwiowego, a obrażenia te spowodowały u niej chorobę realnie zagrażającą życiu, ciężką chorobę długotrwałą – tj. o przestępstwo z art. 177 § 2 kk wobec śmierci sprawcy P. Ł..

(dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa z dnia 21 maja 2014 r. k. 279-281 akt Prokuratury Rejonowej w Myślenicach do sygn. akt Ds.414/14)

Samochód marki D. (...) nr rej. (...), którym kierował P. Ł. ubezpieczony był w dacie zdarzenia w (...). Polisa ważna była od 15.10.2013r. do 14.10.2014r. Właścicielem samochodu był J. Ł. (1).

(dowód: polisa potwierdzająca zawarcie ubezpieczenia OC, (...) k. 23, 179)

Powódka nie występowała wcześniej do ubezpieczyciela z żadnymi roszczeniami. Dopiero w pozwie wyraziła swoje żądania względem strony pozwanej. Po złożeniu pozwu wystąpiła do ubezpieczyciela z żądaniami zapłaty. Pismami z dnia 24.02.2016r. została wezwana do przedłożenia uzupełniającej dokumentacji. Ubezpieczyciel nie wypłacił powódce żadnych kwot.

(dowód: okoliczność bezsporna, korespondencja k. 231 - 233)

W chwili wypadku powódka ubrana była w płaszcz, bluzkę, spadnie, buty. Odzież ta została zniszczona.

(dowód: zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Powódka A. N. (1) w stanie ciężkim została przetransportowana śmigłowcem lotniczego Pogotowia (...) do Kliniki (...) i obrażeń Wielonarządowych (...) Szpitala (...) w K.. U powódki stwierdzono obrażenia ciała w postaci: rozwałkowania śledziony, oderwania przyczepu lędźwiowego przepony po stronie lewej, krwiaka zaotrzewnowego okolicy prawej nerki, zwichnięcia lewego stawu biodrowego, obustronnej odmy opłucnowej, stłuczenia płuc, złamania żeber VI-XI po stronie lewej, rany kłutej klatki piersiowej po stronie lewej, krwawienia podpajęczynówkowego, wstrząsu hipowolemicznego, złamania kręgu odcinka lędźwiowego kręgosłupa. Po przywiezieniu powódki do (...) z uwagi na krwotok do jamy otrzewnowej wykonano w trybie pilnym zabieg operacyjny polegający na usunięciu pękniętej śledziony oraz zaopatrzenia oderwanego przyczepu lędźwiowego przepony po stronie lewej. Następnie powódka w stanie ciężkim przebywała na Oddziale Intensywnej Terapii przez 11 dni (od 19.11 do 1.12.2013r.) z powodu niewydolności oddechowo – krążeniowej. Powódce nastawiono zwichnięty staw biodrowy lewy. Od 19 do 26.11.2013r. była utrzymywana w stanie śpiączki farmakologicznej. W dniu 26.11.2013r. u powódki zdiagnozowano opadanie powieki górnej prawej, zaburzenia widzenia. Po uzyskaniu poprawy stanu zdrowia, powódka została przewieziona na Oddział (...) Ogólnej i Obrażeń Wielonarządowych, gdzie przebywała do 6.12.2013r. W czasie pobytu w szpitalu zdiagnozowano u powódki pourazowe porażenie międzyjądrowe tzw. Zespół (...). Powódka została wypisana ze szpitala z zaleceniem chodzenia z pełnym obciążeniem o balkoniku na szerokiej podstawie oraz z zaleceniem zakazu przywodzenia (kurczenia mięśnia przywodziciela) przez 4 tygodnie. Zalecono jej kontrolę

chirurgiczną, endokrynologiczną z uwagi na zmiany ogniskowe płatów tarczycy. Nadto zalecono kontrolę w poradni hematologicznej, neurologicznej i okulistycznej oraz ortopedycznej.

(dowód: karty informacyjne leczenia szpitalnego k. 69 – 76, częściowo zeznania świadka E. N. k. 209 00:58:06 – 01:19:56, zeznania świadka Z. B. k. 209 01:22:23 – 01:36:17, zeznania świadka Z. Ł. k. 209 01:36:17 – 01:54:14, zeznania świadka W. S. k. 209 02:03:22 – 02:20:33, zeznania świadka B. B. k. 209 02:20:33 – 02:43:12, zeznania świadka K. K. k. 209 02:43:12 – 03:06:10, zeznania świadka B. C. k. 253 – 254 00:19:16 – 01:04:48, zeznania świadka W. Ł. k. 254 – 255 01:04:48 – 01:39:42, zeznania świadka J. N. k. 255 – 256 01:39:42 – 02:23:43, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Powódka zgłosiła się z wizytą kontrolną do Poradni Chirurgicznej w K. w dniu 3.01.2014r., do ortopedy w R. w dniu 10.01.2014r. W okresie od 11 do 13.03.2015r. przebywała na Oddziale (...) Ogólnej SPZOZ w M. z powodu przepukliny brzusznej w bliźnie po laparotomii. W 2015r. czterokrotnie w miesiącu czerwcu zgłaszała się na kontrole do Poradni (...) Ogólnej Podhalańskiego Szpitala (...) w N..

W dniach 3.02.2014r. i 26.08.2014r. odbyła wizyty kontrolne u neurologa w K. oraz w dniu 4.04.2014r. w R. związane z zaburzeniami gałkoruchowymi, zezem zbieżnym, uszkodzeniem nerwów odwodzących. W dniu 5.08.2014r. wykonała badanie oczodołów rezonansem magnetycznym.

(dowód: dokumentacja leczenia powódki k. 4, 61,62,64, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 85, zeznania świadka B. C. k. 253 – 254 00:19:16 – 01:04:48, zeznania świadka W. Ł. k. 254 – 255 01:04:48 – 01:39:42, zeznania świadka J. N. k. 255 – 256 01:39:42 – 02:23:43, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Z powodu zaburzeń ruchomości gałek ocznych w zakresie n. n. odwodzących oraz częściowego niedowładu n. okoruchowego powódka leczona była w Szpitalu (...). R. w K., gdzie przeszła terapię iniekcjami botuliny do mięśni okoruchowych - 3x – ostatnia w dniu 8.04.2015r. oraz operację zeza porażennego w celu zlikwidowania podwójnego widzenia. Podwójne widzenie i opadnięcie powieki utrzymywały się jeszcze 4.12.2013r. i 23.03.2016r. Utrzymuje się jeszcze porażenie obu n. odwodzących, cofa się porażenie n. okoruchowego po stronie prawej. Utrzymuje się diplopia.

(dowód: dokumentacja leczenia powódki k. 61, 63, 67-68, 78, 251- 252, zeznania świadka B. C. k. 253 – 254 00:19:16 – 01:04:48, zeznania świadka W. Ł. k. 254 – 255 01:04:48 – 01:39:42, zeznania świadka J. N. k. 255 – 256 01:39:42 – 02:23:43, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Z uwagi na zmiany jakie zaszły w życiu powódki po wypadku, obawy o niepełnosprawność nieradzenie ze stresem pourazowym, uczucie bólu, smutku, cierpienia, niechęć do kontaktu z ludźmi powódka podjęła konsultację psychologiczną u A. W. (1) w R. w dniu 30.01.2014r. Z uwagi na objawy depresyjne, zmniejszenie zainteresowań, unikanie spotkań z ludźmi, zwiększoną labilność emocjonalną, wyraźne nasilenie lęku, zaburzenia widzenia, trudności z chodzeniem powódka kontynuowała konsultację psychologiczną u A. W. (1) w R. w dniu 15.12.2014r. U powódki rozpoznano zespół stresu pourazowego, zaburzenia depresyjne i lękowe. Powódka wymagała dalszych oddziaływań psychoterapeutycznych.

W dniu 15.04.2015r. powódka zgłosiła się do (...) w R., gdzie rozpoznano u niej zaburzenia stresowe pourazowe. Kolejna wizyta miała miejsce w dniu 20.05.2015r. W opisie dominuje: depresja, lęk, bezsenność, koszmary sennie. Powódka pozostawała w systematycznym leczeniu poradni. Powódka nadal kontynuuje leczenie.

W dniu 15.04.2015r. psychiatra rozpoznał u powódki zespół depresyjno – lękowy pourazowy.

(dowód: dokumentacja leczenia powódki psychologiczna i psychiatryczna k. 27, 29-33, 40, 47, 81-82, 93,95, 585 – 586, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

W związku z leczeniem powypadkowym powódka poniosła następujące wydatki związane z usługami medycznymi i zakupem leków:

1. 6.12.2013r. – zakup lekarstw – na kwotę 142,03zł.
  2. 23.12.2013r. – zakup lekarstw – na kwotę 31,41 zł.
  3. 30.12.2013r. – zakup lekarstw – na kwotę 31,41zł.
  4. 3.02.2014r. – zakup lekarstw – na kwotę 57,16zł.
  5. 26.02.2014r. – zakup lekarstw – na kwotę 24,02zł.
  6. 4.04.2014r. – zakup lekarstw – na kwotę 51,17zł.
  7. 27.08.2014r. – zakup lekarstw – na kwotę 62,28zł.
  8. 9.09.2014r. – konsultacja okulistyka – na kwotę 150zł.
  9. 18.09.2014r. – badanie Anty HBs – na kwotę 25zł.
  10. 22.10.2014r. – usługa medyczna i usługa leczenia toksyną botulinową – na kwotę 720zł.
  11. 17.12.2014r. – usługa medyczna – leczenie toksyną botulinową – na kwotę 600zł.
  12. 16.01.2015r. – zakup lekarstw – na kwotę 28,37zł.
  13. 27.01.2015r. – usługa medyczna w Ośrodku Okulistycznym – na kwotę 120zł.
  14. 27.01.2015r. – konsultacja okulistyka – na kwotę 150zł.
  15. 3.02.2015r. – szczepionka – na kwotę 59,00zł.
  16. 13.03.2015r. – zakup pasa brzuszno – na kwotę 39,90zł. co związane jest z plastyką przepukliny brzusznej w bliźnie po laparotomii.
- na łączną kwotę 2 291,75zł.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 85, faktury k. 91, 92, 96 – 98, 100, 102 – 110, badanie k. 99, paragon k. 101)

Powódka poniosła także koszty związane z przejazdem do szpitali, na konsultacje i badania. Były to przejazdy związane z: przywiezieniem ze szpitala w dniu 6.12.2013r., kontrolą USG w R. w dniu 23.12.2013r., kontrolą w poradni chirurgicznej w K. w dniu 3.01.2014r., wizytą kontrolną u ortopedy w R. w dniu 10.01.2014r., wizytami u psychologa w R. w dniach 15.12.2014r., 30.01.2014r, wizytami u neurologa w K. w dniach 3.02.2014r., 26.08.2014r. i w R. w dniu 4.04.2014r., wizytami u okulisty w R. w dniach: 26.02.2014r., 9.04.2014r., w K. w dniach 9.09.2014r., 20.11.2014r., stawiennictwem na komisji w N. w dniach 22.04.2014r., 8.05.2014r., badaniem rezonansem w N. w dniu 5.08.2014r., wyjazdami na ostrzyknięcie oka toksyną botulinową w K. w dniach: 22.10.2014r., 17.12.2014r. i 27.01.2015r.

(dowód: ocena psychologiczna k. 32 – 33, wynik konsultacji k. 61, wynik rezonansu k. 62, wynik konsultacji k. 64, dokumentacja leczenia u okulisty k. 65 – 66, informacja psychologiczna k. 81, zaświadczenie lekarskie k. 84, wynik usg k. 87, zaświadczenie k. 94, faktury k. 98, 120 – 142)

Biegły okulista stwierdził u powódki ciężki uraz wielonarządowy, diplopię pourazową z powodu niedowładu obu nerwów VI odwodzących, stan po terapii botulinowej i operacji zeza porażonego pourazowego. Schorzenia te pozostają w związku przyczynowo – skutkowym z doznanymi w czasie wypadku w dniu 19.11.2013r. urazami wielonarządowymi.

Powódka A. N. (1) doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu polegającego na podwójnym widzeniu z powodu uszkodzenia ośrodkowego nerwów czaszkowych obu oczu. Podwójne widzenie (diplopia) pomimo leczenia utrzymuje się nadal. Utrudnia ono w znacznym stopniu pełnienie ról społecznych, pracę, ale także czynności codzienne i samoobsługowe. Konieczne jest kontynuowanie terapii botulinowej i wykonanie kolejnych operacji w razie utrzymującego się dwojenia widzenia.

Powódka jest zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej. Nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji. U powódki nie stwierdzono ograniczeń w czynnościach codziennych i samoobsługowych w takim stopniu by potrzebna była pomoc osób drugich i trzecich w tych czynnościach.

(dowód: opinia biegłego okulisty dr n. med. A. B. k. 302 – 306, opinia uzupełniająca k. 365)

Biegły neurolog stwierdził u powódki uraz czaszkowo-mózgowy, stłuczenie mózgu i pnia mózgu. Pourazowy obustronny niedowład nerwów odwodzących oczu. Zaburzenia depresyjno-lękowe pourazowe. Powódka wskutek wypadku doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Schorzenia te pozostają w związku przyczynowo – skutkowym z wypadkiem w dniu 19.11.2013r.

Badania kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo – krzyżowego nie wskazują na patologię pourazową. Poza objawami ze strony narządu wzroku, powódka nie wykazuje cech uszkodzenia ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, upośledzenia motoryki mięśniowo stawowej, objawów korzeniowych czy ubytkowych. Posiada głównie zaburzenia powstałe wskutek stresu pourazowego i winna korzystać ze wsparcia psychologa i psychiatry.

Powódka mogłaby wykonywać pracę zarobkową zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami lub po dostosowaniu kwalifikacji do stanowiska zależnie od jej charakteru w pełnym lub ograniczonym czasie. Układ nerwowy pozostaje w stanie właściwej funkcji i sprawności, więc ze strony układu nerwowego nie powinno być zagrożeń dla stanu fizjologicznego jakim jest ciąża. Brak jest konieczności udziału osób drugich i trzecich w czynnościach codziennych

(dowód: opinia biegłego neurologa lek. med. J. D. k. 324 – 325, opinia uzupełniająca k. 391 – 392, badania k. 327 – 328)

Biegły ortopeda stwierdził u powódki stan po uszkodzeniu śledziony, oderwaniu przyczepu lędźwiowego przepony po stronie lewej, krwiaku zaotrzewnowego okolicy nerki prawej, krwawienia podpajęczynówkowego, zwichnięcia lewego stawu biodrowego, złamania wyrostka poprzecznego trzonu L1, stłuczenia płuc, złamania żeber VI do IX po stronie lewej, odmy opłucnowej, pourazowy obustronny niedowład nerwów odwodzących oczu, zaburzenia depresyjno-lękowe. Obrażenia te mają charakter długotrwałego uszczerbku na zdrowiu i związane są z wypadkiem w dniu 19.11.2013r. Trwałą pozostałością po urazie jest pourazowy, obustronny niedowład nerwów odwodzących oczu i zaburzenia depresyjno lękowe pourazowe. Wymagają one ciągłego leczenia okulistycznego, psychiatrycznego i psychoterapii. W kwietniu 2017r. powódka przeszła zabieg usunięcia guzków z tarczycy.

Obrażenia jakich doznała powódka w wypadku w dniu 19.11.2013r. nie dyskwalifikują powódkę z pracy zarobkowej zgodnie z posiadanym zawodem, chyba, że są przeciwwskazania okulistyczne. Obrażenia jakich doznała powódka nie mają wpływu na kolejną ciążę i bezpieczny jej przebieg. Obrażenia jakich doznała powódka nie wymagają konieczności pomocy osób drugich i trzecich w czynnościach codziennych i samoobsługowych, chyba, że są wskazania okulistyczne.

(dowód: opinia biegłego w zakresie chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii dr n. med. J. Ł. (2) k. 340 – 343, opinia uzupełniająca k.385 - 386)

Biegły rehabilitant stwierdził u powódki: stan po urazie głowy, stłuczeniu mózgu, obustronnej odmie opłucnej, stłuczeniu płuc, rozerwaniu przepony po stronie lewej do jamy otrzewnowej, złamaniu żeber 6-11 po stronie prawej, ranie kłutej klatki piersiowej po stronie prawej, zwichnięciu stawu biodrowego lewego, złamaniu kręgu lędźwiowego, uszkodzeniu narządu wzroku, porażeniu mięśni twarzy, zezie zbieżnym, krwawieniu podpajęczynówkowym, wstrząśnięciu hipowolemicznym, splenektomii i szyciu oderwanego przyczepu lędźwiowego przepony po stronie

lewej, krwiak zaotrzewnowy okolicy prawej nerki, stan po odbarczeniu odmy opłucnowej, porażeniu nerwu VI oka lewego, porażeniu nerwu III oka lewego, stan po operacji tarczycy, po przepuklinie brzusznej po laparotomii oraz dolegliwości bólowe: głowy, obręczy barkowej prawej, stawu ramiennego prawego, obręczy barkowej lewej, stawu ramiennego lewego, stawu biodrowego lewego, stawu kolanowego lewego, stawu skokowego, lewego, podudzia lewego, stopy lewej, kręgosłupa szyjnego i piersiowego oraz lędźwiowo krzyżowego podczas niewielkiego przeciążenia i zmiany warunków atmosferycznych, parestezji kończyn górnych. Biegły stwierdził u powódki ponadto zawroty głowy, ból gałki ocznej, niedowidzenie oka prawego, blizny: w obrębie jamy brzusznej, po drenażu opłucnej, po operacji tarczycy, podudzia lewego, obrzęk kończyny dolnej lewej, nadwagę oraz deficyty sił mięśniowych mięśni: obręczy barkowej i stawu ramiennego prawego, kręgosłupa szyjnego, kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego, deficyty zakresu ruchu: w stawach kręgosłupa szyjnego, lędźwiowo – krzyżowego.

Obrażenia: uraz głowy, stłuczenie mózgu, obustronna odma opłucna, stłuczenie płuc, rozerwanie przepony po stronie lewej do jamy otrzewnowej, złamanie żeber 6-11 po stronie prawej, rana kłuta klatki piersiowej po stronie prawej, zwichnięcie stawu biodrowego lewego, złamanie kręgu lędźwiowego, uszkodzenie narządu wzroku, porażeniu nerwu VI oka lewego, porażeniu nerwu III oka lewego oraz dolegliwości bólowe głowy, obręczy barkowej prawej, stawu ramiennego prawego, obręczy barkowej lewej, stawu ramiennego lewego, stawu biodrowego lewego, stawu kolanowego lewego, stawu skokowego, lewego, podudzia lewego, stopy lewej, kręgosłupa szyjnego i piersiowego oraz lędźwiowo krzyżowego pozostają w związku przyczynowym z wypadkiem, któremu uległa powódka w dniu 19.11.2013r.

Utrudnienia w życiu powódki mające związek z wypadkiem to: parestazja kończyn dolnych, zawroty głowy, ból gałki ocznej, niedowidzenie oka prawego, niemożność gotowania, sprzątania, wykonywania pracy fizycznej, dźwigania, robienia zakupów, chodzenia po górach, samodzielnego wychodzenia z domu, grania w piłkę ręczną i siatkową, jazdy na rowerze, długiego siedzenia, stania, chodzenia, problemy z oddychaniem podczas przebywania w pozycji leżącej, zaburzenia snu.

Powódka uzyskała zadowalającą sprawność fizyczną. Pomimo zadowalających efektów rehabilitacji dolegliwości bólowe o większym lub mniejszym natężeniu powódka będzie odczuwać raczej do końca życia. Nad wymaga i będzie wymagać rehabilitacji podtrzymującej, a zakresem rehabilitacji winien być objęty cały narząd ruchu. Proponowane zabiegi to: fizykoterapia, kinezyterapia, masaż. Stan zdrowia i sprawność powódki nie wymaga już systematycznej rehabilitacji. Roczny program rehabilitacji winien obejmować 3 – 10 - dniowe cykle rehabilitacji ambulatoryjnej. Zabiegi te winny odbywać się w ramach kontraktu NFZ, a w przypadku braku powódka winna skorzystać z rehabilitacji na zasadach komercyjnych.

Dolegliwości bólowe stawów barkowych, kręgosłupa szyjnego, kolana mają związek z ogólnymi potłuczeniami podczas wypadku i z fotelowo – łóżkowym trybem życia powódki podczas rekonwalescencji.

(dowód: opinia biegłego w zakresie rehabilitacji mgr A. W. (2) k. 406 – 462, opinia uzupełniająca k. 491- 497)

Spowodowane w wypadku obrażenia u powódki A. N. (1) i ich następstwa skutkowały u niej zaburzeniami przystosowawczymi. Bezpośrednio po urazie, w bezpośredniej reakcji wypadek i doznane urazy, wystąpił u niej szok psychiczny. Poczuciu bezradności towarzyszyła obawa przed możliwymi konsekwencjami odniesionych obrażeń ciała, lęk przed ciężkim i trwałym inwalidztwem, czyniącym ją niezdolną do samodzielnej egzystencji oraz ogromny, trudny do zniesienia ból.

Aktualnie utrzymują się u powódki zaburzenia psychiczne przejawiające się obniżoną sprawnością przystosowania emocjonalnego i społecznego oraz zaburzeniami nastroju w formie stanów przygnębiennych, będące reakcją na dolegliwości bólowe i doznany uszczerbek na zdrowiu fizycznym. Najbardziej trudne do zniesienia dla powódki są dolegliwości bólowe i szpecące ją blizny, w tym zniekształcenie ud oraz niepełnosprawność fizyczna, uniemożliwiająca jej normalną aktywność i nasuwająca jej wątpliwości co do możliwości prawidłowego realizowania się w roli matki i żony. Powódka nie zaakceptowała swojej sytuacji, nie pogodziła się z koniecznością zmiany swojego stylu życia i korekty planów życiowych. Doznane urazy skutkowały u powódki utrzymywaniem się i utrwaleniem zaburzeń adaptacyjnych w postaci (...). U powódki utrzymywać się będą zaburzenia w przystosowaniu emocjonalnym

osobowości, możliwe jest utrwalanie się zaburzeń adaptacyjnych w formie przewlekłych lub nawracających stanów depresyjnych.

Nie można stwierdzić, że zaburzenia adaptacyjne w postaci (...) wywołały u powódki trwałą zmianę osobowości. Nie można również stwierdzić, że w/w zaburzenia spowodują trwałą zmianę osobowości u powódki w przyszłości. Nie można rozdzielić zaburzeń psychicznych powódki spowodowanych śmiercią dziadków od zaburzeń psychicznych wynikających z udziału powódki w wypadku. Oba te zdarzenia wystąpiły równocześnie. Jednym z elementów zespołu nerwicowego lękowo – depresyjnego jest lęk przed korzystaniem ze środków komunikacji, lęk przed wejściem do samochodu.

Stan zdrowia powódki nie jest na tyle ciężki aby uniemożliwił jej podjęcie pracy zarobkowej w warunkach chronionych z orzeczeniem o niepełnosprawności.

(dowód: opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna k. 513 – 524, dokumentacja leczenia powódki z PZP k. 526 – 531, zaświadczenia k. 532 – 534, opinia i informacje psychologiczne k. 536 – 538, opinia uzupełniająca k. 591)

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w N. z dnia 8.05.2014r. powódka została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzeń okulistycznych. Nieprawność datuje się od 30.11.2013r. do 31.05.2015r.

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w N. z dnia 29.07.2015r. powódka została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzeń okulistycznych i psychiatrycznych. Nieprawność datuje się od 30.11.2013r. a ustalony stopień od 13.02.2014r. do 31.05.2018r.

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w N. z dnia 25.07.2018r. powódka została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzeń okulistycznych i psychiatrycznych. Nieprawność datuje się od 30.11.2013r. a ustalony stopień od 13.02.2014r. do 31.08.2020r. Powódka może podjąć zatrudnienie w warunkach pracy chronionej.

(dowód: orzeczenia o stopniu niepełnosprawności k. 24 – 25, 83, 535, 572)

Przed wypadkiem powódka była osobą zdrową, nie wymagającą leczenia, aczkolwiek w Liceum była zwolniona z lekcji wychowania fizycznego. Jeździła na kontrole endokrynologiczne. Ukończyła Liceum Ogólnokształcące ze słabymi wynikami. W wieku 18 lat wyszła za mąż. Urodziła dwoje dzieci: córkę M. w 2004r. i syna A. w 2008r. Nie podejmowała zatrudnienia, opiekowała się dziećmi, prowadziła dom. Mąż powódki J. N. pracował jako stolarz z zarobkiem 1.300zł. Podejmował dodatkowe prace dorywcze z czego mógł osiągnąć dochód do 2.000zł. Był okres, że pozostawał bez pracy (początkiem 2012r.) Razem z powódką i jej rodziną mieszkała matka powódki W. Ł., mały brat powódki oraz dziadkowie: J. Ł. (1) i H. Ł. (1). Ojciec powódki zmarł w 2012r.

Powódka prowadziła aktywny tryb życia, jej pasją było czytanie książek. Lubiała piec ciasta. Wychodziła z rodziną do parku, znajomych, kina, odwiedzała rodzinę. Chodziła do fryzjera, kosmetyczki. Zaczęła realizować swoje plany zawodowe. Uczestniczyła w projekcie realizowanym przez (...) w R. W. „N. – nowa perspektywa – lepsze jutro” oraz w treningu kompetencji społecznych prowadzonych przez doradcę zawodowego. Uzyskała prawo jazdy.

Po śmierci ojca w 2012r. powódka przejęła opiekę nad dziadkami, którzy byli w podeszłym wieku (78 i 79 lat), podejmowali leczenie z uwagi na liczne schorzenia. Powódka zawoziła ich na konsultacje lekarskie, badania, towarzyszyła podczas badań lekarskich, była upoważniona do otrzymywania informacji o stanie zdrowia dziadków, co wielokrotnie konsultowała, robiła dla nich zakupy, wykonywała prace porządkowe związane z prowadzeniem domu oraz przygotowaniem posiłków. Często rozmawiała z babcią H. Ł. (1), która po śmierci ojca powódki leczyła się na depresję. Pomagała dziadkom w rehabilitacji, przy czynnościach higienicznych. W zamian za to dziadkowie wspierali ją finansowo w leczeniu dzieci, zakupie żywności, odzieży, paliwa, finansując kurs prawa jazdy. Powódka

nie partycypowała w kosztach utrzymania domu. Dziadkowie utrzymywali się emerytur (dziadek był emerytowanym policjantem), wcześniej wyjeżdżali do Kanady. Powódka miała z nimi bardzo bliskie relacje.

Powódka była osobą zadbaną, interesowała ją kosmetyką, w przyszłości miała plany aby podjąć pracę w tym zawodzie. Nie uzupełniła jednak w tym zakresie wykształcenia, kursów, nigdy nie podejmowała się prac w tym zawodzie, w tym dorywczych, nie świadczyła usług w tym zakresie nawet w rodzinie. Powódka spełniała się w typowych dla wielu rolach społecznych, w jej życie układało się dobrze.

(dowód: zaświadczenie lekarskie k. 2, zaświadczenie o zarobkach k. 28, konsultacja pulmonologiczna k. 38 – 39, kontrakt socjalny k. 34 – 37, dokumentacja lekarska H. i J. Ł. (1) k. 50 – 55, Pity k. 56 – 57, oświadczenia k. 58 – 60, świadectwo szkolne k. 118 – 119, częściowo zeznania świadka E. N. k. 209 00:58:06 – 01:19:56, zeznania świadka Z. B. k. 209 01:22:23 – 01:36:17, zeznania świadka T. N. k. 209 01:54:14 – 02:03:22, zeznania świadka Z. Ł. k. 209 01:36:17 – 01:54:14, zeznania świadka W. S. k. 209 02:03:22 – 02:20:33, zeznania świadka B. B. k. 209 02:20:33 – 02:43:12, zeznania świadka K. K. k. 209 02:43:12 – 03:06:10, zeznania świadka B. C. k. 253 – 254 00:19:16 – 01:04:48, zeznania świadka W. Ł. k. 254 – 255 01:04:48 – 01:39:42, zeznania świadka J. N. k. 255 – 256 01:39:42 – 02:23:43, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Po wyjściu ze szpitala powódka poruszała się początkowo o balkoniku, później o kulach. Potrzebowała pomocy przy wszystkich czynnościach przez okres 2 miesięcy. Przy opiece nad dziećmi pomagali jej matka, sąsiedzi, którzy odwozili i przywozili dzieci ze szkoły. Powódka kontynuowała leczenie u specjalistów: endokrynologa w związku z guzkami na tarczycy, okulisty, neurologa, chirurga, ortopedy, psychologa. Kontynuuje leczenie u okulisty, psychologa, psychiatry, ortopedy. Przyjmuje leki na uspokojenie i na tarczycę, co generuje koszt 100-200zł. Ma zawroty głowy, bóle głowy z uwagi na podwójne widzenie, problemy z błędnikiem – nudności, bóle kręgosłupa, biodra, drętwieją jej nogi. Posiada blizny na brzuchu, pod pachami i na głowie. Blizna na głowie nie chciała się wygoić, w tym miejscu nie zarosną jej włosy.

Powódka nie prowadzi samochodu z uwagi na stan psychiczny oraz okulistyczny. Zdarza się, że jeździ jako pasażer. Jeździ z sąsiadkami na zakupy. Nie może sama podróżować. Z uwagi na stan okulistyczny nie jest w stanie wykonywać czynności w domu. Aktualnie sama gotuje, pomaga jej mąż. Myje w domu naczynia. Uczy się z dziećmi, odrabia z nimi zadania. Pomaga jej w tym także mąż. Stara się wychodzić z domu z dziećmi do parku, R.. Wyjechała wraz mężem i dziećmi na 2 – tygodniowe wczasy nad morzem pociągami. Raz na miesiąc przychodzi do powódki fryzjerka. Powódka nie posiada przeciwwskazań lekarskich do współżycia ale z uwagi na ból nie jest w stanie współżyć. Jedną nogę ma grubszą, nie może podnieść, rozszerzyć nogi. Posiada problemy z koncentracją, ze snem. W związku z usuniętą śledzioną jest na diecie.

W opiece nad dziećmi pomaga jej mąż.

Powódka odczuła żal, smutek po śmierci dziadków, nie pogodziła się z ich śmiercią. Kultuwiuje ich pamięć. Dziadkowie po śmierci ojca wypełnili pustkę w życiu powódki.

(dowód: zeznania świadka E. N. k. 209 00:58:06 – 01:19:56, zeznania świadka Z. B. k. 209 01:22:23 – 01:36:17, zeznania świadka Z. Ł. k. 209 01:36:17 – 01:54:14, zeznania świadka W. S. k. 209 02:03:22 – 02:20:33, zeznania świadka B. B. k. 209 02:20:33 – 02:43:12, zeznania świadka K. K. k. 209 02:43:12 – 03:06:10, zeznania świadka B. C. k. 253 – 254 00:19:16 – 01:04:48, zeznania świadka W. Ł. k. 254 – 255 01:04:48 – 01:39:42, zeznania świadka J. N. k. 255 – 256 01:39:42 – 02:23:43, zeznania powódki A. N. (1) k. 256 – 258 02:23:43 – 03:12:33)

Aktualnie powódka utrzymuje się z zasiłku stałego w kwocie 30zł. miesięcznie wypłacanego przez (...) w R. W.. Ponadto pobiera świadczenia wychowawcze 500 + oraz zasiłki rodzinne po 124zł. na dwoje dzieci. Na córkę M. pobiera świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 153zł. oraz dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w kwocie 110zł.

Córka powódki M. została zaliczona do osób niepełnosprawnych od 5 roku życia z powodu choroby układu oddechowego (czyli od 2009r.)

Syn A. N. (2) został odroczoney ze spełnienia obowiązku szkolnego z uwagi na nieharmonijny rozwój psychoruchowy, deficyty rozwojowe w obszarze percepcji wzrokowej, wadę wymowy.

(dowód: decyzja Zespołu Szkół w S. k. 43, decyzja (...) k. 573 – 574, zaświadczenie k. 575, decyzja k. 576 – 577, decyzje (...) k. 578 – 580, 583 – 584, orzeczenie o niepełnosprawności k. 581 – 582)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, zalegające w aktach Ds. 414/14, dokumentacji z placówek medycznych, w których powódka podejmowała leczenie. Treść tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu. Ustaleń faktycznych dokonano również w oparciu o osobowe źródła dowodowe: zeznania świadków oraz opinie biegłych.

Zeznania świadków: E. N. – lekarki, Z. B. – ciotki powódki, Z. Ł. - wujka powódki, T. N. - sąsiadki, W. S. - sąsiadki, B. B. – koleżanki powódki, K. K. – kuzynki powódki, B. C. – ciotki powódki, W. Ł. - matki powódki, J. N. – męża powódki Sąd w pełni podzielił. Świadkowie przedstawiali leczenie powypadkowe powódki, jej ograniczenia, proces rekonwalescencji i leczenia oraz to jak przed wypadkiem i obecnie powódka funkcjonuje. Zeznania świadków pozostają zbieżne z dokumentami dołączonymi do akt sprawy. Ponadto świadkowie przedstawili dbałość powódki o dziadków, pomoc w procesie leczenia oraz w codziennym funkcjonowaniu.

Trwale następstwa powypadkowe w stanie zdrowia powódki pod względem chirurgicznym, neurologicznym, okulistycznym, rehabilitacyjnym, psychologiczno - psychiatrycznym przedstawili biegli: J. D. - biegły neurolog A. B. - biegły okulista, J. Ł. (2) – biegły chirurg – ortopeda, A. W. (2) – biegły rehabilitant, S. T. i M. B. – biegłe psychiatra i psycholog. Wnioski biegłych były jasne i rzeczowe. Wątpliwości stron, w szczególności powódki, która składała zarzuty i wnioski do wszystkich opinii biegli rozwiali w opiniach uzupełniających. Opinie te Sąd uznał za profesjonalne.

Ustaleń w zakresie przebiegu zdarzenia, zachowania uczestników wypadku Sąd dokonał na podstawie opinii A. R., którą w pełni podzielił. Opinia ta nie była kwestionowana przez strony. Opinia pozostaje zbieżna z opinią sporządzoną na potrzeby toczącego się postępowania przygotowawczego przez P. W..

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w znacznej części.

Normatywną podstawę odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody tj. P. Ł., za którego odpowiada pozwany ubezpieczyciel, stanowi art. 436 § 1 k.c. Powódka doznała obrażeń w wypadku komunikacyjnym jako pasażer samochodu. Zgodnie z art. 436 § 1 k.c. odpowiedzialność przewidzianą w artykule poprzedzającym ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależny, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny. Pozwany ubezpieczyciel kwestionował swoją odpowiedzialność co do zasady za wypadek, który w dniu 19.11.2013 roku spowodował P. Ł.. Śledztwo w sprawie nieumyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym i spowodowania wypadku w dniu 19.11.2013 roku umorzono z uwagi na śmierć sprawcy wypadku P. Ł.. Biegły opiniujący na potrzeby śledztwa oraz biegły A. R., który sporządził opinię na potrzeby tej sprawy zbieżnie przedstawili przyczyny i sprawcę wypadku z dnia 19.11.2013 roku. Kierowca ubezpieczonego u strony pozwanej samochodu P. Ł. zjechał na przeciwny pas ruchu, gdzie uderzył w samochód ciężarowy. Przyczyną wypadku był błąd popełniony przez P. Ł.. Kierowca samochodu ciężarowego, z którym zderzył się samochód prowadzony przez P. Ł. nie przyczynił się do zaistnienia wypadku i jego skutków.

Legitymacja materialna pozwanego ubezpieczyciela wynika z art. 822 k.c. oraz art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych

(Dz. U. 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.). Zakres odpowiedzialności pozwanego jest tożsamy z zakresem odpowiedzialności sprawcy.

Strona pozwana podniosła zarzut przyczynienia się powódki do skutków wypadku. Nie skonkretyzowała jednak tego zarzutu, a materiał dowodowy zgromadzony w tej sprawie nie pozwolił na przypisanie jej jakiegokolwiek przyczynienia do skutków wypadku. Zarzut ten Sąd uznał za bezpodstawny.

Art. 445 § 1 kc pozwala na zasądzenie odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Chodzi tu o krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (tj. ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, trwałości czy nieodwracalnego charakteru. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień i ujemnych doznań psychicznych powinny być przede wszystkim uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, jednakże w relacji do indywidualnych okoliczności danego przypadku. Ponadto zadośćuczynienie ma posiadać charakter kompensacyjny i obiektywnie rzecz biorąc musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Nie jest możliwe zatem zasądzenie kwoty symbolicznej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 15 lutego 2006r., IV CK 384/05; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 8 listopada 2005r., I Aca 329/05). Z drugiej jednak strony zadośćuczynienie nie może być zbyt wygórowane, bo prowadziłoby to do nieuzasadnionego wzbogacenia osoby poszkodowanej. Jego kwota winna być tak dobrana, aby odpowiadała aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2001r., III CKN 427/00).

W ocenie Sądu, uzasadnione jest żądanie powódki A. N. (1) zadośćuczynienia w wysokości 150.000 zł. Rozmiar doznanego uszczerbku na zdrowiu powódki na skutek wypadku z dnia 19.11.2013 roku jest bardzo znaczny. Biegli okulista, neurolog, ortopeda potwierdzili występowanie u powódki długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Powódka doznała uszkodzenia śledziony, oderwania przyczepu łądźwiowego przepony po stronie lewej, krwiaka zaotrzewnowego okolicy nerki prawej, krwawienia podpajeczynówkowego, zwknięcia lewego stawu biodrowego, złamania wyrostka poprzecznego trzonu L1, stłuczenia płuc, złamania żeber VI do IX po stronie lewej, odmy opłucnowej, pourazowego obustronnego niedowładu nerwów odwodzących oczu, zaburzenia depresyjno-lękowe. Jej leczenie było długie. Stan zdrowia powódki w zakresie uszkodzenia nerwów odwodzących obu oczu jest utrwalony. Powódka cierpi też na diplopię. Niewątpliwie proces leczenia był dla niej bolesny i wiązał się z negatywnymi odczuciami. Ponadto wypadek spowodował u powódki cierpienia psychiczne. Konsekwencją powypadkową są leczone zaburzenia depresyjno-lękowe. Aktualnie zaburzenia adaptacyjne w postaci (...) uległy u powódki utrwaleniu. Niewątpliwie na skutek wypadku powódka została ograniczona w dotychczasowym funkcjonowaniu. Może podejmować pracę wyłącznie w warunkach pracy chronionej. Jej ciało zostało trwale oszpecone. Nie może wykonywać wszystkich czynności życiowych w takim samym zakresie jak przed wypadkiem. Powyższe okoliczności uzasadniały w ocenie Sądu przyznanie jej zadośćuczynienia na poziomie 150.000 zł, żądanego pozwem. Sąd nie uznał za nadmiernie wygórowaną tę kwotę, zważywszy na indywidualną ocenę skutków powypadkowych w zdrowiu powódki.

Odszkodowanie przewidziane w art. 444 § 1 k.c. obejmuje wszelkie wydatki (koszty) pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne (niezbędne) i celowe (por. M. Nesterowicz (w:) Kodeks..., s. 425; G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 416; wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, M. Praw. 2008, nr 3, s. 116). Pojęcie „wszelkie koszty” oznacza koszty różnego rodzaju, których nie da się z góry określić, a których ocena, na podstawie okoliczności sprawy, należy do sądu (wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07, LEX nr 378025). Celowość ponoszenia wszelkich wydatków może być związana nie tylko z możliwością uzyskania poprawy stanu zdrowia, ale też z potrzebą utrzymania tego stanu, jego niepogarszania (por. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 308/10, LEX nr 738127). Zawsze jednak obowiązek zwrotu dotyczy wydatków rzeczywiście poniesionych i nie wystarczy wykazanie, że były one obiektywnie potrzebne (wyrok SA w Poznaniu z dnia 8 lutego 2006 r., I ACa 1131/05, LEX nr 194522).

Sąd w ramach tego roszczenia uwzględnił koszty zakupu leków i prywatnych wizyt okulistycznych z zastrzykami na kwotę 2.291,75. Roszczenie to znajduje uzasadnienie w przedłożonych przez powódkę rachunkach i paragonach,

dokumentacji lekarskiej oraz opiniach biegłych. Powódka wymagała i nadal wymaga leczenia okulistycznego w tym drogiej terapii botulinowej (opinia biegłego okulisty k. 303). Trudno też podzielić argumentację pozwanej, że powódka powinna skorzystać z leczenia nieodpłatnego z NFZ. Powódka wymagała pilnej interwencji okulistycznej, a z przedłożonej przez nią dokumentacji wynikało, że nieodpłatną pomoc w ramach NFZ mogła uzyskać ze znacznym opóźnieniem, co mogło pogorszyć i tak poważny stron jej narządu wzroku.

Sąd przyznał też powódce żadaną kwotę 532,93 zł tytułem kosztów dojazdów do lekarzy i szpitali. Wyszczególnione przez powódkę wizyty lekarskie, pobyty w szpitalu zostały udokumentowane w dokumentacji medycznej. Odległości między miejscem zamieszkania a szpitalami czy gabinetami medycznymi Sąd zweryfikował za pomocą internetowych map i programów. Powódka przyjęła do rozliczenia kosztów przejazdu średnie zużycie paliwa samochodu, którym podróżowała: R. (...) i kosztów paliwa. Przejechała w sumie 1451 km co przy średnim spalaniu 8 l/100 km paliwa za cenę 4,58 zł/l dało żadaną kwotę. Koszty dojazdu obliczone w ten sposób są niższe niż przy zastosowaniu stawek z rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania dla celów służbowych samochodów i motocykli niebędących własnością pracodawcy.

Sąd przyznał też powódce zwrot kosztów zniszczonej w wypadku odzieży w kwocie 250 zł (120 zł płaszcz, 35 zł bluzka, 50 zł spandnie, 45 zł buty), w pozostałym zakresie powództwo oddalając. W momencie wypadku powódka była ubrana w ubrania, które wymieniła w pozwie. Z uwagi na jej stan powypadkowy, uraz wielonarządowy i brak przytomności nikt z ratującego jej życie personelu medycznego nie zajmował się ściąganiem jej odzieży. Zapewne została ona pocięta. Ponadto i tak w wyniku obrażeń powypadkowych odzież ta była zabrudzona. Powódka nie miała na sobie rzeczy nowych, zatem ich wartość Sąd ocenił jako odzieży używanej i według zasad doświadczenia życiowego przyznał kwotę 250 zł.

Odnośnie żądania renty w kwocie 1350 zł płatnej od stycznia 2016 roku z tytułu całkowitej utraty zdolności do pracy przez powódkę. To roszczenie Sąd oddalił.

Naprawienie szkody wywołanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, poza odszkodowaniem obejmującym wszelkie wynikiłe z tego koszty, może polegać na świadczeniu renty. Na podstawie art. 444 § 2 k.c., jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty. Poszkodowanemu przysługuje roszczenie o rentę, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zwiększyły się jego potrzeby. Zwiększenie potrzeb poszkodowanego polega na konieczności pokrycia kosztów utrzymania, powstałych wyłącznie w następstwie zdarzenia szkodzącego. Będą nimi wszelkie koszty związane z zapewnieniem poszkodowanemu stałej lub doraźnej opieki, koszty zmiany warunków bytowych (środki lokomocji, mieszkanie; por. wyrok SN z dnia 13 października 1976 r., IV CR 487/76, LEX nr 7854), zmiany diety itp. W orzecznictwie podkreśla się przy tym, iż do zasądzenia renty nie jest konieczne wykazanie, że poszkodowany rzeczywiście ponosi takie wydatki, wystarczające jest bowiem samo istnienie zwiększonych potrzeb jako następstwa czynu wyrządzającego szkodę. Odpowiada ona przy tym szkodzie wyrażającej się w stale powtarzających się wydatkach; roszczenie to jest zaś niezależne od sposobu wydatkowania uzyskanych z tego tytułu świadczeń. Wystarczające jest w tym wypadku samo istnienie zwiększonych potrzeb jako następstwa czynu wyrządzającego szkodę; poszkodowany nie jest zobowiązany do udowodnienia poniesionych wydatków i może dochodzić roszczenia także wówczas, jeżeli dysponuje wystarczającymi środkami z innych tytułów bądź też opiekę nad nim sprawują najbliżsi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 1969 r., sygn. I PR 28/69, Lex Polonica nr 300827, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2012 r., sygn. V CSK 57/11, LexPolonica nr 3928599).

Według biegłego okulisty powódka jest zdolna do pracy w warunkach pracy chronionej. Podobnie biegły ortopeda nie znalazł podstaw do tego by uznać powódkę za osobę w całości niezdolną do pracy zgodnie z posiadanym zawodem. Biegły neurolog zaznaczył, że powódka mogłaby wykonywać pracę zarobkową zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami po dostosowaniu jej stanowiska pracy. Podobnie wypowiedzieli się biegli psycholog i psychiatra, że stan zdrowia powódki nie jest na tyle ciężki aby uniemożliwić jej podjęcie pracy zarobkowej w warunkach chronionych z orzeczeniem o niepełnosprawności. Powódka nie udowodniła by na skutek obrażeń powypadkowych poniosła

uszczerbek wynikający z niemożności kontynuowania zatrudniania. Nie udowodniła w szczególności, że nie jest w stanie podjąć pracy w warunkach chronionych oraz tego czy jej zarobki w takim miejscu odbiegałyby, od tych które mogłaby realnie osiągnąć, będąc aktywna zawodowo bez ograniczeń powypadkowych.

Odnosnie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość, to żądanie to Sąd uwzględnił. Mimo nowelizacji przepisów o przedawnieniu roszczeń z czynów niedozwolonych, także obecnie jest możliwość ustalenia odpowiedzialności za skutki wypadku na przyszłość. Teza uchwały SN z dnia 24 lutego 2009 r. sygn. akt III CZP 2/09, brzmi, iż pod rządem art. 442¹ § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż choć istotnie w obecnym stanie prawnym wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła, nadal aktualny pozostaje argument, iż ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość ma na celu wyeliminowanie lub przynajmniej złagodzenie trudności dowodowych mogących wystąpić z kolejnym procesie odszkodowawczym z uwagi na upływ czasu pomiędzy wystąpieniem zdarzenia wywołującego szkodę, a dochodzeniem jej naprawienia. SN zaakcentował, iż aktualnie, gdy nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania odpowiedzialności pozwanego za skutki danego zdarzenia, drugi, czy kolejny proces odszkodowawczy może toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę. Trudności dowodowe z biegiem lat narastają, a przesądzenie w sentencji wyroku zasądzającego świadczenie odszkodowawcze o odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości, zwalnia powoda (poszkodowanego) z obowiązku udowodnienia istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu, na którym taka odpowiedzialność już ciąży. SN zwrócił też uwagę, iż ocena czy powód ma interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z danego zdarzenia musi być dokonana każdorazowo z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy.

W niniejszej sprawie Sąd uznał, że powódka wykazała interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość. Powódka wymaga kontynuacji leczenia schorzeń powypadkowych. Przede wszystkim wymaga podtrzymania terapii botulinowej związanej z leczeniem okulistycznym. Nie wykluczone są kolejne konieczne operacje oczu wynikające z podwójnego widzenia - diplopii. Powódka wymaga też kontynuowania m.in. terapii psychologicznej i rehabilitacji.

Art. 446 § 4 kc pozwala przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej. Jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy - złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym sytuacji. Na rozmiar krzywdy mają wpływ: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne, poczucie osamotnienia i pustki, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez zmarłego, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania oraz wiek pokrzywdzonego. SN w bogatym orzecznictwie wskazał na potrzebę indywidualizowania oceny krzywdy, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy odwołaniu do kryteriów obiektywnych, a nie subiektywnych odczuć pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy. Jego rozmiar jest zatem odnoszony do stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar. Przesłanka „przeciętnej stopy życiowej” społeczeństwa ma charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników kształtujących jego rozmiar (tak SN w wyroku z dnia 12 września 2002 r. IV CKN 1266/00 oraz z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10, oraz z dnia 10 maja 2012 r. IV CSK 416/11, niepubl.).

Ugruntowany jest już również pogląd opowiadający się za kompensacyjnym charakterem zadośćuczynienia pieniężnego tj. uznający je za sposób naprawienia szkody niemajątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r. I CK 131/03, OSNC 2005/2/40). Przy oznaczeniu zakresu wyrządzonej krzywdy za konieczne uważa się uwzględnienie: rodzaju naruszonego dobra, zakresu naruszenia i trwałości skutków naruszenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; z 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSN 1981, Nr 5, poz. 81; z 9 stycznia 1978 r., IV CR 510/77, OSN 1978, Nr 11, poz. 210).

W orzecznictwie wskazuje się, że jedną z podstawowych przesłanek przy określaniu wysokości zadośćuczynienia jest stopień natężenia wspomnianych elementów składających się na pojęcie krzywdy. Sąd musi przy tym uwzględnić wszystkie okoliczności danego zdarzenia. W doktrynie wskazuje się, że wysokość przyznawanej kwoty zadośćuczynienia tak powinna być ukształtowana, by stanowić "ekwiwalent wycierpianego bólu" jak też, że kwota zadośćuczynienia powinna być pochodną wielkości doznanej krzywdy (por. A. Rzetecka - Gil, Komentarz do Kodeksu cywilnego, Lex). W przypadku ustalania wysokości zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej w literaturze zwraca się także uwagę na konieczność uwzględniania dynamicznego charakteru krzywdy spowodowanej śmiercią takiej osoby, stopnia cierpień psychicznych, ich intensywności oraz długotrwałości. Przy ocenie zakresu szkody niemajątkowej należy korzystać z kryteriów zobiektywizowanych, które jednak przystają do konkretnego poszkodowanego. Brak jest przy tym kryteriów wprost wskazanych w art. 446 § 4 k.c., które narzucałyby Sądom czym przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy się kierować, zatem to na organy stosowania prawa zostało przerzucone rozstrzygnięcie w tym zakresie, a ustalenie jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest "odpowiednia", należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego choć nie mogą być one dowolne.

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd przyznał powódce za śmierć każdego z dziadków, którzy zginęli w wypadku w dniu 19.11.2013 roku podczas wspólnego powrotu z powódką z wizyty u lekarza kwoty po 30.000 zł. Powódka w wypadku z dnia 19.11.2013 roku, w którym sama doznała obrażeń utraciła oboje ukochanych dziadków, z którymi mieszkała od momentu wyjścia z mężem w 2004 roku. Była z dziadkami silnie emocjonalnie związana, pomagała im w bieżącym funkcjonowaniu, wizytach lekarskich, opiekowała się nimi.

Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia kwot żądanych przez powódkę tytułem zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci dziadków. Przy ustalaniu kwot zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę stopień pokrewieństwa, relacje powódki z dziadkami oraz ich wiek jak też stan zdrowia. Dziadkowie powódki byli osobami schorowanymi, w podeszłym wieku. Powódka musiała się liczyć z ich naturalnym odejściem. Oczywiście tragiczny wypadek doprowadził do nagłej i przyspieszonej śmierci dziadków. W kontekście powyższego Sąd uznał, że adekwatną do krzywdy powódki po stracie dziadków będzie kwota 60.000 zł (po 30.000 zł za krzywdę wynikającą ze śmierci każdego z dziadków). Przyznanie wyższej sumy doprowadziłoby do wzbogacenia powódki.

Odsetki ustawowe, bo takie zgłoszono w pozwie Sąd przyznał od dnia 22.03.2017 roku. Strona pozwana kwestionowała swoją odpowiedzialność co do zasady. Kwestia odpowiedniości pozwanej jako ubezpieczyciela sprawcy została wyjaśniana w opinii A. R. dręczonej pozwanej w dniu 20.02.2017 roku. Do tej daty Sąd doliczył 30 dni na likwidację szkody zgodnie z art. 817 par 1 KC. Sąd nie mógł określić daty początkowej naliczania odsetek tak jak domagała się powódka w pozwie tj. od dnia wniesienia pozwu, skoro nie występowała wcześniej do ubezpieczyciela z żadnymi roszczeniami. Dopiero w pozwie wyraziła swoje żądania względem strony pozwanej.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 100 kpc. Powódka korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych. Sąd nakazał ściągnąć na rzecz SP od strony pozwanej opłatę od pozwu od uwzględnionego roszczenia w wysokości 13.154 zł oraz koszty wyłożone tymczasowo ze środków SP na opinię biegłych i dojazd świadka na rozprawę w kwocie 7.188,72 zł. Powódka wygrała proces w 82 % Sąd przyznał jej zatem zwrot kosztów zastępstwa prawnego, ale w 1/2 części stawek minimalnych obowiązujących na datę złożenia pozwu (31.12.2015 roku), mając na uwadze, że pełne koszty opiniowania i dojazdu świadka na rozprawę pokrył przeciwnik procesowy.